

Riigikogu juhatus

Meie: 12.02.2026
nr 2-5/25-02177-3

**Eesti seisukohad EL digivaldkonna
lihtsustamise koondpaketi kohta (Omnibus
VII)**

Austatud Riigikogu juhatus

Edastan Vabariigi Valitsuse 12. veebruari 2026. a istungil heaks kiidetud järgmised Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni digivaldkonna lihtsustamise koondpakettide (tehisintellekti käsitleva digivaldkonna koondpaketi COM(2025) 836 ja digivaldkonna koondpaketi COM(2025) 837) eelnõude kohta:

1.1. Euroopa digivaldkonna lihtsustamise koondpakettide üldised põhimõtted

1.1.1. Eesti toetab Euroopa digivaldkonna lihtsustamise koondpakettide raames Euroopa Liidu andmeõiguse reeglistiku lihtsustamist, et vähendada ettevõtjate ebavajalikku halduskoormust ja avaliku sektori töökoormust ning võimaldada andmeid turvaliselt jagada.

1.1.2. Eesti peab oluliseks, et isikuandmete kaitse regulatsiooni muudatused ei too kaasa tehisaru kasutusele võtmise ja treenimise senisest keerukamaks muutmist (näiteks peab ka avalik sektor saama vajaduse korral tehisaru lahendusi treenida) ega muuda Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud põhiõiguste olemust. Õigusaktide muudatustega peavad komisjonilt kaasnema põhjalikud mõjuanalüüsid.

1.1.3. Eesti leiab, et Euroopa digivaldkonna lihtsustamise koondpakettide menetlemisel tuleb arvestada, et käsitletavad teemad on sisulised, erineva ajakriitilisuse ja mõjuga ning omavahel seotud. Seetõttu tuleb esmajärjekorras lahendada kõige ajakriitilisemad küsimused, millel on vahetu mõju õiguskindlusele ja regulatsiooni õigeaegsele rakendamisele, eelkõige suure riskiga tehisintellekti määruse rakendumistähtaaja sätete kehtima hakkamise edasi lükkamine.

1.1.4. Eesti peab oluliseks, et kõigi Euroopa digivaldkonna lihtsustamise koondpakettide raames tehtavate muudatuste puhul arvestatakse läbivalt küberturvalisuse nõuetega ning need muudatused ei vähendaks küberturvalisuse taset.

1.2. Üldises digikoondpaketis väljatoodud andmeõiguse muudatused

1.2.1. Eesti toetab ühtse Euroopa Liidu andmemääruse loomist, mis koondab süsteemselt ja terminoloogiat ühtlustades avaandmete direktiivi, andmehaldusmääruse ning mitteisikustatud andmete vaba liikumise normid.

1.2.2. Eesti peab vajalikuks Euroopa Liidu tasemel väärtuslike andmestike kategooriate laiendamist, samas leiab Eesti, et avalikustada ei tohi andmestikke, mis seavad ohtu riigi sise- ja välisjulgeoleku. Täiendavate väärtuslike andmestike kategooria kehtestamisel tuleb arvestada mõjuga väiksematele liikmesriikidele.

1.2.3. Eesti leiab, et üldise digikoondpaketi eelnõu tulemusena peab olema uues andmemääruses selgelt reguleeritud, millistel tingimustel võivad isikuandmed olla avaandmeteks. Isikuandmete avaldamine võib avaandmetena olla lubatud, kui andmesubjekt on selleks andnud oma nõusoleku või õigusega on ette nähtud andmete avalikustamine.

1.2.4. Eesti toetab privaatsustehnoloogiate laialdasemat kasutamist erinevate andmete kaitseks, sealhulgas tuleb anda komisjoni juhised selliste tehnoloogiate kasutamise võimaluste ja kriteeriumite kohta. Eesti ei näe vajadust anda privaatsustehnoloogiate kasutusvõimaluste juhised Euroopa Liidu õigusaktiga.

1.2.5. Eesti toetab ettepanekut kaotada andmevahendusteenustest teavitamise nõue ning leevendada andmevahendusteenusele kohalduvaid nõudeid uute lisateenuste osutamise lubamisega.

1.2.6. Eesti toetab ettepanekut muuta Euroopa Liidu andmemäärust nii, et avalikul sektoril on õigus saada erasektorilt hädaolukorras andmeid, kuid peab oluliseks, et selle sätte rakendamisel arvestatakse inimeste põhiõigustega ning liikmesriikides kohaldatakse seda ühtsetel alustel. Andmete edastamisel tuleb eelistada isikustamata andmete edastamist või kui see pole võimalik, siis tuleb kaaluda sobivate privaatsuskaitsetehnoloogiate kasutamist.

1.2.7. Eesti toetab ettepanekuid laiendada Euroopa Andmeinnovatsiooninõukogu mandaati, tugevdades nõukogu rolli andmepoliitika ja -korralduse, piiriülese andmevahetuse ja liiduülese tehnilise koostöö koordineerimisel.

1.2.8. Eesti toetab ettepanekut tunnistada kehtetuks veebipõhiste vahendusteenuste määrus (EL) 2019/1150. Õigusselguse tagamise eesmärgil toetame seda, et selle määrase teatud (digikoondpaketi väljatoodud) sätteid kehtivad kuni neile viitavate Euroopa Liidu õigusaktide muutmiseni, seda tähtajaga hiljemalt 31. detsember 2032.

1.3. Üldises digikoondpaketi väljatoodud ühtse teavitusakna ettepanek ja muu kübervaldkond

1.3.1. Eesti toetab ettepanekut luua nii küberintsidentidest, isikuandmetega seotud rikkumistest kui ka muudest samalaadsetest juhtumitest teavitamiseks ühtne teavitusaken. Ühtse teavitusakna loomisel on oluline tagada, et intsidentidest teavitamine on turvaline, juurdepääsetav vaid vajalikele osalistele, ei suurenda liikmesriikide kulusid ja kasutab ära olemasolevaid liikmesriikide lahendusi ning tavaid. Ühtse akna loomine peab vähendama ka ettevõtjate halduskoormust ja kulu Euroopa Liidu eelarvele. Ennekõike tuleb lisaks teavituste sisu ühtlustamisele digikoondpaketi raames ühtlustada ka erinevates õigusaktides olevate teavituste esitamise tähtaegu.

1.3.2. Eesti teeb ettepaneku, et ühtse teavitusknaga seonduvalt ühtlustatakse küberintsidentide taksonoomiat, lisades vastava ülesande Euroopa Liidu ameti ENISA põhiülesannete hulka. Eesti leiab, et ENISA koostatud küberintsidentide taksonoomia kasutamine peab olema kohustuslik liiduüleselt.

1.3.3. Eesti toetab seda, et küberintsidentidest teavitamise ühtse teavituskna loomine, arendamine ja haldamine muutub Euroopa Liidu ameti ENISA üheks põhiülesandeks. Eesti teeb ettepaneku majutada ühtne teavituskaken Euroopa Liidu ameti eu-LISA juures Eesti peakontori infrastruktuuris, lisades vastava ülesande eu-LISA põhiülesannete hulka.

1.3.4. Eesti teeb ettepaneku lihtsustada finantssektori digitaalset tegevuskerksust sätestavat määrust ehk DORA määrust ja vajaduse korral ka NIS2 direktiivi nii, et DORA määruse kohaldamisalas olevad finantssektori ettevõtjad ei tohi nõuda DORA määruse turvalisuse nõuetele vastavust kolmandast isikust IKT-teenuste osutajatelt, kes vastavad NIS2 direktiivis ja selle alusel kehtestatud nõuetele.

1.4. Üldises digikoondpaketi väljatoodud isikuandmete kaitse üldmääruse muutmise

1.4.1. Eesti ei toeta ettepanekut reguleerida isikuandmete kaitse üldmääruses (IKÜM) tehisarukui ühte tehnoloogilist lahendust. Eesti on seisukohal, et säilima peab IKÜM-i tehnoloogianeutraalsuse põhimõte. Samas ei tohi digikoondpaketi muudatused kaasa tuua tehisaruk kasutusele võtmise ja treenimise senisest keerukamaks muutmist. Isikuandmete töötlemine tehnoloogiaarenduseks peab olema võimalik kõigil IKÜM-i andmetöötlaste õiguslikel alustel. Eesti toetab põhimõtet, et sellise tehnoloogia arendamiseks, mis on hõlmatud teadusuuringu mõistega, peab asjakohaste kaitsemeetmete rakendamisel olema lubatud töödelda ka eriliiki isikuandmeid. Eesti leiab, et õiguskindluse suurendamiseks tuleb IKÜM-is täpsustada laiemalt teadusuuringuga (sh tehnoloogiaarendusega) seonduvaid kaitsemeetmeid, mis omakorda ei tohi olla andmetöötlast liiga piiravad. Tehnoloogia arendamine ja käitamine on erinevad töötlemistoimingud ja vajavad Eesti hinnangul eraldiseisvat andmetöötlaste õiguslikku alust.

1.4.2. Eesti toetab teadusuuringute mõiste avamist IKÜM-is, kuna see suurendab õigusselgust. Teadusuuringute mõiste peab hõlmama ka tehnoloogia, sealhulgas tehisintellekti arendamist. Isikuandmete mõiste sisustamine IKÜM-is peab olema kooskõlas Euroopa Kohtu antud tõlgendusega ja põhitekti täiendamisele tuleb eelistada määruse põhjenduspunktidest selgituste lisamist. IKÜM-i muutmise käigus tuleb vältida uute määratlemata õigusmõistete kasutuselevõttu. Mõistete muutmisel IKÜM-s tuleb vastavad muudatused teha ka õiguskaitseasutuste andmekaitse direktiivis. Erinevate isikuandmete kaitset reguleerivate Euroopa Liidu õigusaktide muudatuste kohaldamisaeg peab olema ühtlustatud.

1.4.3. Eesti toetab ettepanekut täpsustada kehtivat õigust, mille kohaselt loetakse isikuandmete edasist töötlemist teadus- või ajaloouringute, statistilisel või avalikes huvides toimuva arhiveerimise eesmärgil kooskõlas olevaks töötlaste algsete eesmärkidega. Andmetöötlaste eesmärkide kooskõla ei loo Eesti hinnangul iseseisvat õiguslikku alust andmetöötlasteks, sealhulgas ei anna õigust täiendavaks andmehõiveks ja seda tuleks vastavalt määruse muutmisel põhjenduspunktis käsitleda.

1.4.4. Eesti toetab biomeetriliste andmete kasutamise lubamist isikusamasuse kinnitamiseks. Samas on Eesti seisukohal, et eelnõus toodud tingimus, et andmed või kontrollivahendid peavad olema ainult andmesubjekti kontrolli all, ei ole praktiliselt teostatav. Eesti leiab, et

nõue tuleks sõnastada nii, et see oleks seotud isiku poolt protsessi algatamise või konkreetse teenuse taotlemisega.

1.4.5. Eesti on seisukohal, et automatiseeritud töötlusel, sealhulgas profiilianalüüsil põhinevate otsuste regulatsioon IKÜM-is peab olema selgelt sõnastatud andmesubjekti õigusena. Automatiseeritud töötlusel põhinevaid, andmesubjektile õiguslikke tagajärgi kaasa toovaid või talle märkimisväärset mõju avaldavaid otsuseid tohib teha üksnes piiritletud juhtudel ning vastutav töötleja peab sellise andmetöötluse suhtes rakendama täiendavaid kaitsemeetmeid, sealhulgas peab andmesubjektil säilima õigus isiklikule kontaktile, et väljendada oma seisukohta ja otsust vaidlustada.

1.4.6. Eesti ei toeta ettepanekut piirata andmesubjekti õigusi selliselt, et õigus oma andmetega tutvuda oleks andmesubjektil üksnes andmekaitsealistel eesmärkidel. Andmetega tutvumise õigus peab olema andmesubjektil ka muul juhul kui üksnes andmekaitsega seondult.

1.4.7. Eesti on seisukohal, et Euroopa Andmekaitseõukogul tuleb anda täpsustavad juhised isikuandmete kaitse alastest rikkumistest teavitamise kohta, eelkõige mida peetakse alusetuks viivituseks ja kõrgeks ohuks. Eesti ei toeta rikkumistest teavitamise lävendi tõstmist kõrge ohuga intsidentideni, vaid soovib, et teavitamise lävend on seotud ohtudega, mida ei saa pidada väikeseks.

1.4.8. Eesti leiab, et ettepanekuga tuleb säilitada Euroopa Andmekaitseõukogu senised pädevused ja nende arvelt ei ole asjakohane suurendada Euroopa Komisjoni pädevusi. Eesti on seisukohal, et ka edaspidi peab Euroopa Andmekaitseõukogu andma ühtseid juhiseid IKÜM-i tõlgendamiseks seotud küsimustes.

1.4.9. Eesti toetab ettepanekut lihtsustada nõudeid seoses isikuandmete salvestamisega lõppseadmes (nn küpsised), kuna see leevendab nõusolekuväsimust. Eesti peab oluliseks, et küpsiste puhul oleks ajaline kehtivus määratud nii keeldumisele kui ka nõusoleku andmisele. Juhul kui isik on andnud nõusoleku lõppseadmes isikuandmete salvestamisele, peaks Eesti hinnangul ka sellisel juhul teatud aja tagant temalt üle küsima, kas ta jätkuvalt on nõus enda eelnevalt andmetöötluseks antud nõusolekuga.

1.4.10. Eesti teeb ettepaneku, et liikmesriigi andmekaitse järelevalveasutustel peab olema võimalus jätta kaebused läbi vaatamata, kui need ei ole andmekaitse normide täitmise tagamise seisukohalt prioriteetsed.

1.5. Tehisaru regulatsiooni koondpakett väljatoodud Euroopa Liidu tehisintellekti määruse muutmine

1.5.1. Eesti toetab tehisintellekti määruse muutmist eesmärgiga anda üldotstarbeliste tehisintellektimudelite ja väga suurte digiplatvormidel või otsingumootorites rakendatavate tehisintellekti süsteemide järelevalve ülesanne Euroopa tehisintellektiametile, kuid selline tehisintellektiameti järelevalve peab piirduma piiriüleste ja süsteemsete riskide aspektidega, milles liikmesriigi pädevusest ja võimekusest üksi ei piisa. Tehisintellektiameti järelevalve pädevus ei tohi dubleerida riigisisese järelevalve pädevust ega takistada riigisisest järelevalvet, kus riigil on suveräänsus, pädevus ja mõistlik võimalus järelevalvet ise teha. Lisaks on oluline väga suurte digiplatvormide või otsingumootorite pakkujate järelevalve nõuete ühtlustamine erinevate Euroopa Liidu õigusaktide vahel, tagamaks neile ühtne Euroopa järelevalveraamistik.

1.5.2. Eesti toetab tehisintellekti määruhes väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele ettenähtud lihtsustusmeetmete laiendamist väikestele keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtetele, et vähendada nende halduskoormust ja toetada konkurentsivõimet.

1.5.3. Eesti toetab tehisintellekti määruhes kõrge riskiga tehisintellektisüsteemide pakkujatele kehtestatud nõuete edasilükkamist, et anda Euroopa Komisjonile lisaaega standardite ja juhiste väljatöötamiseks. Lisaks peab avalikule ja erasektorile jääma piisav aeg, et oma tegevused loodud standardite ja juhistega kooskõlla viia. Nõuete kohaldumise tähtja prognoositavuse eesmärgil tuleb paindlike tähtaegade asemel kehtestada kindlad rakendustähtjad.

1.5.4. Eesti on teatud tingimustel valmis toetama ettepanekut, mis võimaldaks isikuandmeid töödelda tehisarukallutatuse avastamiseks ja kõrvaldamiseks. Sellisel töölusel peavad olema rakendatud piisavad privaatsuskaitse meetmed, vajadus eriliigiliste andmete töötluks peab olema põhjendatud ega tohi olla vaikimisi lubatud eelduseks. Taolist uut sätet tehisintellekti määruhes ei tohi lugeda eraldiseisvaks andmetöötluks õiguslikuks aluseks.

1.5.5. Eesti peab oluliseks tehisarukregulatiivsetes testkeskkondades ja reaalses tingimustes testimise võimalusi, kuid Euroopa Liidu tasandil ei tohi ülemääraselt reguleerida, takistada innovatsiooni ega ohtu seada põhiõiguste kaitset. Eesti toetab tehisintellektiameti juurde regulatiivse testkeskkonna loomist, kui see loob lisandväärtust riigisiseste testkeskkondade ees, näiteks toetab piiriüleste süsteemide testimist ja ei dubleeri riigisiseseid testkeskkondasid.

1.5.6. Eesti toetab ettepanekut muuta tehisintellekti määruhes põhiõigusi kaitsvate asutuste volitusi viisil, mis suunab põhiõigusi kaitsvaid asutusi ja turujärelevalveasutusi koostöölle ning väldib järelevalvatavatel korduvat dokumentide esitamist, kuid ei piira põhiõigusi kaitsvate asutuste pädevust teha järelevalvetoiminguid.

1.5.7. Eesti peab oluliseks digi- ja tehisarukoskuste arendamist, mis toetab nii innovatsiooni, konkurentsivõimet kui ka kaasavat osalemist tehisarupõhises digipöördes. Selliste oskuste arendamine peab toimuma erinevate osaliste, sealhulgas tehisarukjuurutajate ja pakkujate ning avaliku sektori koostöös.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson

Valitsuse nõunik

Lisad:

1. Seletuskiri

2. Kaasamistabel EL digivaldkonna lihtsustamise koondpakettide juurde

3. Eelnõu COM(2025) 836

4. Eelnõu COM(2025) 837

Teadmiseks:

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjon

Sandra Metste
Sandra.Metste@riigikantselei.ee